

Józef Kulisz

"Tajemnica Boga i człowieka według
Karla Rahnera", Krzysztof Gózdź,
Lublin 2004 : [recenzja]

Studia Theologica Varsaviensia 42/2, 216-218

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Podjęta przez D.E. Smitha precyzyjna analiza grecko-rzymskich zwyczajów uczt i literackich konwencji, otaczających sympozjum, jest przełomem, który umieszcza nowotestamentalne wzmianki o ucztach w ich właściwym kulturowym i historycznym kontekście. D.E. Smith rzucił nowe światło na istotne problemy związane z historycznym Jezusem, Pawłową teologią i etyką oraz rozwojem wczesnochrześcijańskiego kultu. Można śmiało stwierdzić, że dokonał istotnego studium w odniesieniu do fundamentalnej kwestii początków chrześcijaństwa.

ks. Mirosław Kiedzik

Krzysztof Gózdź, *Tajemnica Boga i człowieka według Karla Rahnera*, Wyd. „Standruk”, Lublin 2004, ss. 137.

W tym roku przypada setna rocznica urodzin (5. 03. 1904 r.) jak też dwudziesta rocznica śmierci (30. 03. 1984 r.) Karla Rahnera – wielkiego teologa, jezuitę. Z tej okazji miały miejsce liczne sympozja, spotkania i dyskusje poświęcone jednemu z najwybitniejszych teologów katolickich XX wieku.

Omawiana książka pragnie być polskim *pamiętnikiem* Roku Rahnera. Zawiera ona pięć artykułów – szkiców naukowych przeplatanych tekstami modlitw samego Rahnera. Ich autorami są: ks. Cz. Bartnik, ks. I. Bokwa, B.J. Hilberath, ks. K. Gózdź i ks. W. Pęcherzewski. Redaktorem książki jest ks. K. Gózdź.

Autorzy, wyłączając Hilberatha, to czołówka naszej polskiej teologii, a I. Bokwa i W. Pęcherzewski to czołowi znawcy teologii niemieckiego jezuitę. Zaś B.J. Hilberath – Niemiec – to największy znawca myśli Rahnera młodego pokolenia w Europie.

Zainteresowania budzą tytuły szkiców – artykułów, a ich lektura wciąga czytelnika: *Rahner – Świadek XX wieku; Relacje między historią świata a historią zbawienia; Odnowa urzędu diakonatu?; Teolog człowieka* – Ks. K. Gózdź; *Spotkanie z Rahnerem* – Cz. Bartnik; *Tajemnica Boga-Człowieka* – I. Bokwa; *Tajemnica Trójjedynego Boga* – B.J. Hilberath; *Karl Rahner – Nauczyciel wiary* – W. Pęcherzewski.

Rahner jako świadek XX wieku wskazał na istotny problem ludzkiej egzystencji – wzajemną relacją człowieka i Boga. W nowy sposób – w kontekście swej współczesności – przekonywał, że każdy z nas, każdy człowiek, zasługuje na tę jedyną, wielką, nieprzemijającą Miłość Bożą. Spoglądał na człowieka w perspektywie *visio beatifica*. W jego myśli teologicznej nie ma Boga bez człowieka ani człowieka bez Boga (ks. K. Gózdź).

Jakże inspirujące pozostają nadal jego przemyślenia na temat relacji między historią świata a historią zbawienia. Człowiek bowiem nie tylko istnieje w historii. On ją tworzy i sam jednocześnie jest historią – staje się. To właśnie w historii dojrzewa człowiek dla wieczności. Zbawienie nie jest przyszłością, następującą po rozwiązaniu historii, ono realizuje się już obecnie. Historia zbawienia dokonuje się w historii świata, ale jest od niej różna. Historia zbawienia tłumaczy, przynosi interpretację historii świeckiej przez swoje słowo (ks. K. G ó ź d ź).

Wśród wielu, jakże inspirujących chrystologii XX wieku, chrystologia R a h n e r a, nie straciła nic ze swej aktualności i siły inspirującej. W teologii niemieckiego jezuita człowiek jawi się jako istota poszukująca swego ostatecznego spełnienia – jako ontologiczne pytanie. Stawianie się człowieka, jego dojrzewanie w człowieczeństwie, kieruje go w stronę dziejów. To z przeszłości przychodzi odpowiedź na pytanie, którym jest człowiek – Jezus Chrystus. Tajemnica Wcielenia jest ostateczną odpowiedzią na historię, którą tworzy człowiek i na jego *ontologiczne nieukończenie*. Dzieje ludzkości są w budowane w zbawcze wydarzenie Jezusa Chrystusa, świat zaś należy tu rozumieć jako przedłużoną cielesność Logosu. Bóg pragnął świata – dziejów, historii – ze względu na Chrystusa, a nie odwrotnie. R a h n e r uwzględnia tu ewolucyjną wizję świata, określając ją chrystologicznie. Tym samym celem świata, jego istnienia i rozwoju, jest samoobjawienie Boga (I. B o k w a).

R a h n e r, zdaniem B o k w y, ukazywał niewystarczalność na dziś tradycyjnej chrystologii w ujęciu scholastycznym. Jej jednostronność polegała na ukazywaniu Jezusa Chrystusa jedynie jako doskonałego wzoru i przykładu spełnionego człowieczeństwa. Tymczasem w myśli R a h n e r a Jezus Chrystus jest szczytem tych tendencji, które w naturalny sposób są wpisane w człowieka. Jezus Chrystus nie jest peryferycznym, wyizolowanym wyjątkiem, lecz szczytem dynamiki całego kosmosu. Jezuita niemiecki pogłębia i rozwija myśl chrystologiczną D u n s a S z k o t a i Teilharda de C h a r d i n. Należy powiedzieć, że Wcielenie, w myśli R a h n e r a, jest kategorią warunkującą wszystkie inne tajemnice chrześcijaństwa i samą teologię. W kategorii Wcielenia myśl Boża wciela się w myśl ludzką (Cz. B a r t n i k).

Spotkanie z Rahnerem to bardzo osobisty szkic-artykuł ks. prof. Cz. B a r t n i k a. Profesor przypomina spotkanie z R a h n e r e m na KUL-u 1970 r. To osobiste spotkanie z Teologiem, jak pisze Autor, było przygotowane już od dawna lekturą jego licznych publikacji, pełnych dynamiki intelektualnej bądź to w języku niemieckim, bądź w polskich przekładach. Spotkanie miało miejsce w maju 1970 r. Gospodarzem spotkania był Rektor KUL-u Wincenty G r a n a t. Dostojnego Gościa Rektor powitał po łacinie. Po łacinie też odpowiedział Dostojny Gość. Oddał on podziw i szacunek Kościołowi polskiemu, Katolickiemu Uniwersytetowi Lubelskiemu. Wyraził też zaciekawienie naszym doświadczeniem z socjalizmem i podniósł znaczenie rozwoju myśli chrześcijańskiej w dzisiejszym świecie. Po czym rozpoczął wykład

w języku niemieckim o potrzebie zmian w Kościele. Po tym oficjalnym spotkaniu z Uczelnią miało jeszcze miejsce spotkanie z profesorami i wykładowcami Uczelni w salonach rektorskich. Smutne było to, jak pisze prof. Bartnik, że zarówno na powitaniu, wykładzie i spotkaniu z profesorami, nieobecni byli wykładowcy filozofii chrześcijańskiej. *Lekceważą oni, jak pisze Bartnik, każdą teologię, a rodzaj najwyższej teologii widzą w tomizmie filozoficznym, mającym się składać z samych tez dogmatycznych i nieomylnych* (s. 119). Rahner zaś nie był „czystym tomistą”.

Książka pod redakcją K. Góździa – której szkice-artykuły stanowiły istotę Naukowego Sympozjum z okazji setnej rocznicy urodzin Rahnera – jest dla czytelnika pewnego rodzaju spotkaniem z osobą wielkiego teologa XX wieku. Spotkaniem z myślą, która kształtowała teologię ubiegłego stulecia. *Potrafił on, jak pisze Góźdz, w swoim myśleniu trafić do każdego człowieka, od prostego i dobrego człowieka wiary po wybitnego profesora ateistę. Potrafił on zręcznie spiąć w jedno model jednego i drugiego człowieka* (s. 7-8).

W książce nie można pominąć szkicu-artykułu ks. W. Pęcherzowskiego – jest to interesujący i wyczerpujący biogram niemieckiego jezuitę.

Książka warta jest lektury, gdyż wprowadza nas w myśl wielkiego teologa, w myśl pozwalającą zrozumieć w sposób, jak się wydaje, najbardziej właściwy Tajemnicę Boga i Człowieka.

Na koniec warto wspomnieć, że w krypcie Kościoła Uniwersyteckiego (u Jezuitów) w Innsbrucku, w miejscu, gdzie pochowany jest Karl Rahner, codziennie znajdują się świeże kwiaty.

Józef Kulisz SJ

„W tym, który umacnia”. Księga Pamiątkowa ku czci J. E. Ks. Bp. Prof. zw. Edwarda Ozorowskiego z okazji 25-lecia sakry biskupiej, 40-lecia kapłaństwa i 30-lecia pracy w AWSO w Białymstoku, red. ks. Józef Zabiełski, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2004, ss. 357.

Znamienny tytuł prezentowanej pozycji to słowa Apostoła Pawła, które Jubilat przyjął jako swoje zawołanie biskupie. Niniejsza książka składa się z dwóch części, z których pierwsza przedstawia Osobę i dzieło Ks. Biskupa. Wieloletni rektor Archidiecezjalnego Wyższego Seminarium Duchownego w Białymstoku, kierownik Katedry Teologii Dogmatycznej Małżeństwa i Rodziny na UKSW, kierownik Międzywydziałowej Katedry Teologii Katolickiej na Uniwersytecie w Białymstoku, wykładowca Wyższego Seminarium Duchownego w Sankt Petersburgu i Papieskiego